

Programi za promicanje knjige i čitanja: primjeri dobre prakse u Knjižnici Bogdana Ogrizovića

Jasna Kovačević, dipl. bibl.

Voditeljica Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića

jasna.kovacevic@kgz.hr

Sažetak

Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića već dvanaest godina vrlo uspješno provodi različite kulturne programe namijenjene različitim kulturnim potrebama svojih gostiju. U prostoru Knjižnice odvijaju se predstavljanja knjiga, časopisa, autora (domaćih i stranih), tribine različitih sadržaja, predavanja, organiziranje glazbenih, filmskih i dramskih večeri, te organizacija izložaba različitih autora i artefakata. Stoga, bez pretjerivanja, slobodno mogu reći da smo postali nezaobilazno mjesto kulturnih događanja ili, kao što je rekao ugledni profesor i pisac Predrag Matvejević, „prava mala tvornica kulture“.

Ključne riječi: knjižnica, kulturni razvoj, participacija, inkluzija, programi, strategija kulturnog razvoja

Uvod

Ne dovodeći u pitanje osnovnu ulogu narodne knjižnice, u znanosti o knjižnicama javlja se nekoliko naglasaka koji se daju ulozi knjižnice: od toga da je uloga knjižnice njegovanje ljudskog znanja i neprestano povećavanje njegove vrijednosti radi napretka društva⁴⁷ do mišljenja da će uloga knjižničara u 21. stoljeću biti omogućavanje pristupa informacijskim izvorima, umjesto čuvara ljudskog znanja⁴⁸. Opredijelila bih se za participativnu ulogu knjižnice u okruženju u kojemu djeluje ili, kako se u praksama anglosaksonskog knjižničarstva naglašava mišljenje da su knjižnice dnevni boravci društva. Kao što je istaknula prof. dr. sc. Andrea Zlatar Viočić, knjižnica omogućava kontinuiranu participaciju u kulturnom sadržaju u svakodnevnom životu te može postati primjerna model kulturne demokracije i socijalne inkluzije visokog stupnja (posebno za socijalno marginalizirane skupine specijaliziranim programima).

47 Choy, Fatt Cheong. Libraries and librarians – what next?. // Library Management 28, 3(2007), 114.

48 Hull, Barbara. Can librarians help to overcome the social barriers to access?. // New Library World 102, 10(2001), 387.

Knjižnica i čitaonica Bogdana Ogrizovića

Knjižnicu i čitaonicu Bogdana Ogrizovića je osnovala 1947. godine općina Centar Grada Zagreba. Do 2007. godine bila je samostalna narodna knjižnica koja se odlukom Gradske skupštine Grada Zagreba 01.01.2007. pripojila mreži Knjižnica grada Zagreba. Knjižnica i dalje djeluje prema postavljenim strateškim načelima prema kojima je postavljena misija knjižnice: javna dostupnost raspoloživim izvorima i centar za doživotno učenje i obrazovanje, koji svojim korisnicima nudi neograničen pristup izvorima kulture i informiranja. U međusobnim javno-kulturnim odnosima knjižnica razvija usluge koje su potrebne građanima kako bi bili aktivni i zadovoljni članovi društva, imajući na umu UNESCOV Manifest za narodne knjižnice (1994.) koji je knjižnice definirao kao:

- mjesta slobodnog pristupa cjelokupnom znanju i civilizacijskim tekovinama za sve građane,
- mjesta cjeloživotnog učenja i razvijanja svih vrsta pismenosti,
- čimbenike gospodarskog i društvenog razvoja lokalne zajednice i društva u cjelini,
- čimbenike koji značajno utječe na poboljšanje kvalitete života građanina pojedinca u svakom životnom dobu,
- mjesta gdje se prikupljaju, organiziraju i daju na korištenje informacije prema potrebama korisnika,
- mjesta koja se međusobno povezuju i osiguravaju pristup lokalnim, regionalnim i globalnim izvorima znanja i informacija.

U kontekstu povijesnog razvoja Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića potrebno je istaknuti kako se ustanova strateški vrlo sporo razvijala i to u ciklusima od petnaestak godina. No od 1998. godine, kada sam imenovana ravnateljicom Knjižnice, kontinuirano se uvode nove usluge za korisnike, pri čemu se ostvaruje osnovna misija Knjižnice: javna dostupnost raspoloživim izvorima i knjižnica kao centar za doživotno učenje i obrazovanje.

- 1999. god. Knjižnica je prisutna na internetu s vlastitom web adresom; u suradnji s Delegacijom Europske komisije otvara Infocentar EU-a; počinje raditi nedjeljom tijekom ljetnih mjeseci (od 17-21h);
- 2001. god. uvodi nedjeljni talk show „Kava i kolači Sime Mraovića“;
- 2003. god. Knjižnica se uključuje u projekt Pitajte knjižničara; postaje mjestom na kojemu se u Zagrebu mogu dobiti informacije o tome kako postati donor i mjesto gdje se može dobiti donorska kartica;
- 2004. god. započinje program „Zagrijavanje do 27“, Romana Simića Bodrožića,

koji predstavlja mlade neafirmirane pisce;

- 2006. god. otvara „Američki kutak“;
- 2007. god. započinje s programom tribina „Paralelni svjetovi“, urednika i profesora Kristijana Vujčića, uvođenjem društvenih tema u prostor Knjižnice;
- 2009. god. započinje suradnja s British Councilom preuzimanjem fonda knjiga lijepe književnosti (nakon zatvaranja knjižnice British Councila).

U ime Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića sudjelovala sam 2004. godine u edukacijskom seminaru o strateškom planiranju kojega je organizirao Ured za kulturu, obrazovanje i šport Grada Zagreba. Seminar je osvijestio potrebu donošenja strateškog plana ustanove kao i same smjernice djelovanja. Osnovnu strategiju Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića postavili smo na sljedeći način:

a. Programsko-organizacijske kompetitivne strategije

Povećanje obujma produkcije i usluga – rast organizacije (ova strategija podrazumijeva intenziviranje postojećeg rada, ali i poboljšanje usluga u kojima nismo postigli izvrsnost, a trebali bismo biti bolji kao i zapošljavanje vanjskih suradnika za posebna područja rada kao što su marketing, informatizacija i usluge za djecu).

b. Strategije povezivanja

Internacionalizacija (cilj je ove strategije održati i intenzivirati postojeće suradnje i omogućiti pronalaženje novih partnera).

c. Strategije javnog djelovanja

Pozicioniranje u javnosti i razvoj prepoznatljivosti – javna vidljivost

Cilj je Knjižnice ostvariti suvremeno opremljenu javnu knjižnicu s jednakošću pristupa građi i svim knjižničnim uslugama uz besplatan upis svih zainteresiranih, te knjižnicu kao edukacijsko i kulturno središte.

Postavljeni strateški ciljevi omogućili su i bolju osviještenost i usmjerenost na programe koje Knjižnica kontinuirano provodi do danas.

Analizom razvoja programa Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića pokazuje se visok stupanj sudjelovanja organizacije u poticanju stvaralaštva. To se posebice odnosi na projekt *Zagrijavanje do 27* kojega su pokrenuli mladi pisci Roman Simić Bodrožić i Simo Mraović, u sklopu kojega mladi neafirmirani pisci javno čitaju svoja djela (uglavnom oni koji nisu nigdje objavljivali svoja djela – otuda i simbolički naziv *Zagrijavanje do 27*, aludirajući na mladost autora). Na *Zagrijavanje* nerijetko dolaze i književni kritičari i izdavači, pa su tako već mnogi i objavili svoja djela, a većina njih su i dobitnici nagrade Goranovog proljeća.

Knjižnica također iskazuje inovativan pristup programima i metodama realizacije, posebice u uvođenju radne nedjelje u ljeto 1999. godine, koja još uvijek funkcionira

kao jedina u Hrvatskoj obogaćena programom nedjeljnog talk showa Kava i kolači, 2001. godine. Knjižnica nedjeljom njeguje poseban oblik rada s korisnicima. Budući da Knjižnica tijekom ljeta radi svaku nedjelju od 17 do 21h, pojavila se nova struktura korisnika, a to su turisti koji su tijekom poslijepodnevni i večernjih sati usmjereni uglavnom na knjižnicu koja pored turističke ponude kafića i ljetnih terasa nudi svoj kulturni sadržaj u obliku besplatnog korištenja interneta i bogate ponude tiska na više stranih jezika (albanski, engleski i njemački), što nerijetko dovodi i inozemne korisnike koji žele posuditi knjižnu građu za vrijeme kratkotrajnog boravka u Zagrebu.

Pored navedenog, Knjižnica iskazuje uspješnost u transferu znanja, koja se iskazuje tribinom *Paralelni svjetovi*, na koju urednik Kristijan Vujičić dovodi ugledna imena kulturne javnosti, ali i sveučilišnih profesora koji se referiraju na recentnu publicističku građu, ali i stvarnost kao takvu, te u posebnom okruženju, i pred posebnom publikom, iznose svoje kritičko stajalište osiguravajući participativnu ulogu Knjižnice u okruženju u kojem djeluje.

Već navedeni transfer znanja iskazuje se i u suradnji sa susjednim vrtićima, osnovnim i srednjim školama, te fakultetima s kojima Knjižnica radi različite projekte u njihovim matičnim ustanovama, ali i u samoj Knjižnici. Tim Knjižnice također pruža pomoć u pretraživanju informacija na internetu, kao i služenjem pomoćnom literaturom, te pomoć pri pisanju sažetaka, referata, pa i diplomskih radova, ali i pomoć u prijevodima s engleskog, njemačkog i talijanskog jezika. Naša ustanova osigurava kontinuirano upoznavanje studenata bibliotekarstva i informacijskih znanosti s Knjižnicom, nakon čega većina studenata piše seminarske radove o radu i ulozi Knjižnice, a neki provode u njoj i praksu, danas i volontiraju. Ona participira u zastupanju kulturnog pluralizma, izgrađenosti odnosa prema aktualnim kulturnim politikama, razvijenosti regionalne i međunarodne suradnje, ali i visoko postignutoj razini dostupnosti.

Sukladno navedenom, želja je Knjižnice stvoriti centar izvrsnosti u kojemu će se moći zadovoljiti potrebe svih njezinih korisnika – od djece predškolskog uzrasta, učenika, studenata, zaposlenih, umirovljenika, korisnika s posebnim potrebama, pripadnika nacionalnih manjina do turista koji svake godine u sve većem broju borave u našem gradu.

Izvori i literatura

Choy, Fatt Cheong. Libraries and librarians – what next?. // Library Management 28, 3 (2007), 114.

Dragojević, Sanjin, ur. Culture: The European Perspective, Cultural Policy, Creative Industries, Information Lag. Zagreb: Institut za međunarodne odnose, 2005.

Dragojević, Sanjin, Žiljak, Tihomir. Organizacijski razvoj i strateško planiranje u kulturi: Grad Zagreb. Zagreb: Pučko otvoreno učilište, 2008.

Hull, Barbara. Can librarians help to overcome the social barriers to access?. //
New Library World 102, 10(2001), 387.
IFLA -in/UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, 1994.